

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเกี่ยวกับประเภทสถิติ วิธีการเก็บและการใช้ประโยชน์จากสถิติ รวมทั้งวิธีการเผยแพร่สถิติ และปัญหาในการเก็บสถิติของห้องสมุดมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการบริหารงานห้องสมุดให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานและการจัดการบริการของห้องสมุดสนองวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยอย่างแท้จริง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารห้องสมุด และบรรณารักษ์หัวหน้างานแต่ละงานในหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัย และสถาบันเทียบเท่ามหาวิทยาลัยที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทั้งหมด 16 แห่งได้แก่

1. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. หอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
6. กองหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
7. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรามคำแหง
8. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
9. แผนกหอสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาพระ
10. หอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี
11. ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

12. หอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ
13. สำนักหอสมุด สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ลาดกระบัง
14. สำนักหอสมุดและบรรณสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี
15. สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
16. หอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้

รวมเป็นผู้บริหาร บรรณารักษ์หัวหน้างาน จำนวนทั้งหมด 111 คน ในจำนวนนี้
เป็นผู้บริหารหอสมุด 16 คน บรรณารักษ์หัวหน้างาน 95 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม

2 ชุด

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารหอสมุด มีคำถามเกี่ยวกับสภาพภาพของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม ฐานะของหอสมุด ประเภทงานที่มีการเก็บสถิติในหอสมุด การใช้
ประโยชน์และการเผยแพร่สถิติของหอสมุด และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเก็บสถิติ และการใช้
ประโยชน์จากสถิติของหอสมุด คำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check-list)
และเติมข้อความลงในช่องว่าง

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับบรรณารักษ์หัวหน้างานแต่ละงานในหอสมุด ผู้วิจัย
ได้สร้างแบบสอบถามสำหรับงาน 6 งานคือ งานธุรการ งานพัฒนาระบบวิทยากรของหอสมุด
งานวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการ งานวารสารและเอกสาร งานสารสนเทศ
และงานบริการ คำถามแบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบ รายละเอียดในการเก็บ
สถิติของงานในหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ประเภทสถิติที่มีการเก็บบันทึกในงานนั้น ๆ ลักษณะ
การเก็บสถิติ การใช้หน่วยงานในการเก็บสถิติ เป็นต้น

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสถิติและปัญหาในการเก็บ
สถิติของหอสมุดมหาวิทยาลัย

แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ได้นำไปทดสอบเบื้องต้นกับบรรณารักษ์ หัวหน้าห้องสมุด และบรรณารักษ์หัวหน้างานแต่ละงานในห้องสมุดระดับอุดมศึกษาของสถาบันการศึกษา 2 แห่งคือ ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และห้องสมุดวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยา ลงกรณ์ จำนวนทั้งสิ้น 11 คน โดยแบ่งเป็นหัวหน้าห้องสมุด 2 คน หัวหน้างานธุรการ 2 คน หัวหน้างานพัฒนาศูนย์บริการห้องสมุด 2 คน หัวหน้างานวารสาร 2 คน หัวหน้างานบริการ 2 คน และหัวหน้างานสารสนเทศศึกษา 1 คน ผลของการทดสอบแบบสอบถาม ปรากฏว่า ในส่วนของแบบสอบถามสำหรับบรรณารักษ์หัวหน้างานแต่ละงานในห้องสมุด ไม่พบปัญหาใด ๆ ส่วนแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารห้องสมุดนั้น มีความไม่ชัดเจนบางส่วนเกี่ยวกับคำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม และกลุ่มเป้าหมายที่ตอบการเผยแพร่สถิติห้องสมุด จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลให้แบบสอบถามชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น จึงปรากฏในภาคผนวก ก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำโดยส่งแบบสอบถามแก่ผู้บริหารห้องสมุด และบรรณารักษ์ หัวหน้างานต่าง ๆ ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มประชากรในการศึกษารุ่นนี้โดย

1. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ไปยังห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค 4 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักห้องสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ห้องสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้ และห้องสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี โดยขอความร่วมมือให้บรรณารักษ์ห้องสมุดกลางเหล่านั้น ดำเนินการแจกจ่ายและรวบรวมแบบสอบถามส่งกลับคืนมายังผู้วิจัย

2. นำส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง แก่ผู้บริหารและบรรณารักษ์หัวหน้างาน ห้องสมุด มหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 แห่ง ได้แก่ สำนักห้องสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ห้องสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักห้องสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักห้องสมุด มหาวิทยาลัยรามคำแหง สำนักห้องสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แผนกห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาการฯ ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ห้องสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สำนักห้องสมุด สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ลาดกระบัง สำนักห้องสมุดและบรรณสารสนเทศ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี และสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันนิติศาสตร์

3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม ในการนำส่งแบบสอบถามไปยังห้องสมุด มหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครด้วยตนเองนั้น ผู้วิจัยได้สอบถาม สัมภาษณ์ผู้บริหารห้องสมุดและบรรณารักษ์ หัวหน้างานในห้องสมุดแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4. การติดตามทวงถามแบบสอบถาม ในกรณีที่ส่งแบบสอบถามแล้ว ไม่ได้รับคืนในระยะเวลาอันสมควร ผู้วิจัยได้ติดตามทวงถามแบบสอบถามด้วยตนเอง สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร และทวงถามทางโทรศัพท์ และทางไปรษณีย์ สำหรับห้องสมุดในส่วนภูมิภาค

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รับคืนมานั้น ได้นำมาวิเคราะห์ดังนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารห้องสมุด ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ฐานะของห้องสมุด ประเภทงานที่มีการเก็บสถิติในห้องสมุด การใช้ประโยชน์และการเผยแพร่สถิติห้องสมุด ข้อมูลได้นำมาวิเคราะห์โดย

1. แจกแจงค่าตอบแต่ละรายการ
2. นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับบรรณารักษ์หัวหน้างานแต่ละงานในห้องสมุด ซึ่งคำถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้วิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ รายละเอียดของการเก็บสถิติในแต่ละงาน เช่น ประเภทสถิติที่มีการเก็บบันทึกในงานนั้น ๆ ลักษณะการเก็บสถิติ การใช้หน่วยนับในการเก็บสถิติ เป็นต้น วิเคราะห์ข้อมูลโดย

1. แจกแจงค่าตอบแต่ละรายการ
2. นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสถิติของงานในหน้าที่
มีลักษณะ วิเคราะห์ข้อมูลเช่นเดียวกับคำถามในตอนที่ 1 ในส่วนของปัญหาในการเก็บสถิติ
วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. แจกแจงความถี่ของแต่ละระดับปัญหา
2. หาค่ามัธยเลขคณิต (\bar{X}) ของปัญหา โดยแปลความหมาย
ของค่าเฉลี่ย ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

1.00 - 1.55	หมายความว่า	มีปัญหาน้อยที่สุด
1.56 - 2.55	หมายความว่า	มีปัญหาน้อย
2.56 - 3.55	หมายความว่า	มีปัญหากลาง
3.56 - 4.55	หมายความว่า	มีปัญหามาก
4.56 - 5.00	หมายความว่า	มีปัญหามากที่สุด

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
เพื่อให้เห็นลักษณะการกระจายของข้อมูลชัดเจนยิ่งขึ้น

4. นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สำหรับคำถามในข้อสุดท้าย ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิดให้นำมา
วิเคราะห์จำแนกกลุ่ม และเสนอในรูปแบบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่ามัธยเลขคณิต (\bar{X}) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

\bar{X}	เลข	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
x	เลข	น้ำหนักของคำตอบคือ 5,4,3,2 และ 1
f	เลข	จำนวนความถี่ของคะแนน
N	เลข	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ใช้สูตรดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

S.D.	เลข	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
x	เลข	น้ำหนักของคำตอบคือ 5,4,3,2 และ 1
f	เลข	ความถี่ของคะแนน
N	เลข	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ได้นำเสนอในบทต่อไป